

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 EKİM 1918)

Ateşkes (Mütareke): Savaşan iki tarafın, yaralılarını, ölülerini kaldırmak ya da barış görüşmelerinde bulunmak üzere anlaşarak, çarpışmaları durdurmasıdır.

Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Antlaşmasını imzalamaya zorlayan nedenler:

- ✓ Osmanlı Devletinin birçok cephede yenilmesi
- ✓ Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi üzerine Osmanlı Devleti ile Almanya arasında kara bağlantısının ve yardımların kesilmesi
- ✓ Osmanlının savaşa girmesinde etkili olan İttihat ve Terakki yöneticilerinin ülkeyi terk etmesi
- ✓ Osmanlı Devletinin Wilson İlkelerine güvenmesi
- ✓ Savaşı İttifak Devletlerinin kaybedeceğinin anlaşılması

- ❖ Mondros Ateşkes Antlaşması, Osmanlı Devleti adına **Bahriye Nazırı** (Denizcilik Bakanı) **Rauf (Orbay) Bey** başkanlığında bir heyet ile İtilaf Devletleri adına İngiliz Amirali **Caltrophe** arasında Limni Adası'nın **Mondros Limanı**'ndaki Agememnon Zırhlısında imzalanmıştır.

Mondros Ateşkes Antlaşması ile;

- Osmanlı Devleti **fiilen sona ermiş**,
- Anadolu **işgallere açık hale gelmiş**,
- İlk işgaller başlamış,
- Türk milleti işgallere karşı **bölgesel direniş cemiyetleri** kurmaya başlamıştır.

Bilgi:

Fiilen Sona Erme: Bir devletin topraklarının işgal edilmesiyle, devlet işlevini kaybetmesidir.

Resmen Sona Erme: Bir devletin yıkılması, yerine başka bir devletin kurulmasıdır.

A-Osmanlı Devleti'nin Egemenlik Haklarını Kısıtlayan Maddeler

1- Çanakkale ve İstanbul Boğazları açılacak ve buradaki askeri üsler İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecektir.

Yorum: Bu madde ile Anadolu ve Rumeli'nin bağlantısı kesilmiş, Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı ve İstanbul tehdit altına girmiştir.

2- İtilaf Devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi bir stratejik noktayı işgal edebileceklerdir (7. madde).

Yorum: Ateşkesin en tehlikeli maddesidir. Anadolu'nun işgaline zemin hazırlanmıştır. İtilaf Devletleri bu maddeye dayanarak Anadolu'yu işgal etmişlerdir.

3- Vilayet-i Sitte'de (Doğu Anadolu'daki altı il; Bitlis, Elazığ, Diyarbakır, Erzurum, Van, Sivas) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu bölgeleri işgal edebileceklerdir. **(24.madde)**

Yorum: Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devletinin kurulmasına zemin hazırlanmıştır.

4- Hükümet haberleşmeleri dışındaki bütün haberleşme araçları İtilaf Devletleri'nin denetimine girecektir.

Yorum: İtilaf Devletleri, bütün haberleşme araçlarına el koymakla kendilerine karşı yapılabilecek direnişleri ve tepkileri engellemek istemişlerdir.

B-Askerî Maddeler

1- Osmanlı ordusu terhis edilecek, bütün savaş gemilerine, ordunun araç, gereç, silah ve cephanesine el konulacaktır.

Yorum: Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakarak, işgalleri kolaylıkla gerçekleştirmek amaçlanmıştır.

2- Türk subayları ve askeri birlikler İtilaf Devletleri'ne **teslim olacaklardır**. Osmanlı birlikleri işgal ettikleri yerlerden derhal geri çekilecektir.

3- Osmanlı Devleti'nin elindeki bütün savaş esirleri serbest bırakılacak, buna karşılık Türk esirler İtilaf Devletleri'nin denetiminde kalacaklardır.

Yorum: Bu madde devletlerin eşitliği (uluslararası eşitlik) ilkesine aykırıdır.

C-Ekonomik Maddeler

1- İtilaf Devletleri bütün liman ve tersanelerden yararlanabileceklerdir.

2- Toros tünelleri, demir yolları ve deniz işletmeleri İtilaf Devletleri'ne bırakılacaktır.

3- İtilaf Devletleri kömür, akaryakıt ve benzeri maddeleri Anadolu'dan temin edecekler, bu maddelerin hiçbirini ihraç edilmeyecektir.

Yorum:

İtilaf Devletleri bu maddelerle Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığını elinden almış ve Osmanlı'yı kendilerine bağımlı hale getirmeye çalışmışlardır.

Zeki DOĞAN

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

www.sosyalciniz.net